

മാധ്യമങ്ങളും ആത്മഹത്യയും

Dr. P.N. Sureshkumar, MD,DPM,DNB,PhD,MRCPsych
Professor of Psychiatry
Convenor, IMA Mental Health Committee

മാധ്യമങ്ങൾ ജനജീവിതത്തിന്റെ സമസ്ത മേഖലകളേയും ആഴത്തിൽ ബാധിക്കുന്ന സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. കേരളത്തിൽ മാധ്യമങ്ങൾ വ്യക്തികളേയും, ജീവിതനിലപാടുകളേയും ലോകവീക്ഷണത്തേയും, വിപണിയുമായുള്ള ഇടപെടലുകളേയും, സമൂഹത്തെ ആകെതന്നെയും ശക്തമായി സ്വാധീനിക്കുന്നു. നൂറു ശതമാനം സാക്ഷരത അവകാശപ്പെടുന്ന കേരളത്തിൽ മലയാളിയുടെ ദിവസം ആരംഭിക്കുന്നത് തന്നെ പത്രം വായിച്ചിട്ടാണ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ആത്മഹത്യയുടെ വിശദാംശങ്ങളെക്കുറിച്ച് വായിക്കുന്നതോ അത്തരം ദൃശ്യങ്ങൾ കാണുന്നതോ പലർക്കും അതേ മാർഗ്ഗങ്ങൾ അബലംബിക്കാൻ പ്രചോദനമാകാറുണ്ട്.

ആത്മഹത്യാ വാർത്തകൾ അമിതപ്രാധാന്യത്തോടെ പത്രത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതും, ചെയ്യാനുപയോഗിച്ച മാർഗ്ഗങ്ങളെക്കുറിച്ചും സാഹചര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും വിശദീകരിക്കുകയും, ആത്മഹത്യ ജീവിതപ്രശ്നങ്ങൾക്കുള്ള പരിഹാരമായി ചിത്രീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നത് ഒരു മാധ്യമസംസ്കാരമായി മാറിയിട്ടുണ്ട്. ഈ പ്രവണത അനുകരണ ആത്മഹത്യകളിലേക്ക് (Copy Cat Suicide) വഴിതെളിക്കുന്നു. ഇത്തരം വാർത്തകൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുമ്പോൾ ആത്മഹത്യ നടന്ന കുടുംബത്തിലെ മറ്റ് അംഗങ്ങൾക്ക് സമൂഹത്തിൽനിന്നും നേരിടേണ്ടിവരുന്ന മാനഹാനിയെക്കുറിച്ചോ, ഒറ്റപ്പെടലിനെക്കുറിച്ചോ, അവഗണനയെക്കുറിച്ചോ അധികമാരും ചിന്തിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ആത്മഹത്യ എന്ന സാമൂഹ്യ പ്രശ്നത്തെക്കുറിച്ച് മാധ്യമങ്ങളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ തീക്ഷ്ണമായ ഒരു പഠനം അനിവാര്യമാണ്.

പത്രങ്ങളും ആത്മഹത്യയും

പത്രങ്ങളിലെ ആത്മഹത്യാ വാർത്തകൾ ആത്മഹത്യകൾക്ക് വഴിതെളിക്കുമോ എന്നതിനെക്കുറിച്ച് ആദ്യമായി പഠനം നടത്തിയത് അമേരിക്കയിൽ ഫിലിപ്പ്സ് എന്ന മനോരോഗവിദഗ്ദ്ധനാണ്. പത്രങ്ങളിൽ 1974-ൽ അമിതപ്രാധാന്യത്തോടെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ആത്മഹത്യാ വാർത്തകൾക്ക് ശേഷം അടുത്ത 3 മാസത്തിനിടയിൽ ആത്മഹത്യയിൽ ഗണ്യമായ വർദ്ധനവുണ്ടായതായി പ്രസ്തുത പഠനം വ്യക്തമാക്കുന്നു. പ്രസിദ്ധീകരണത്തിനു ശേഷം തൊട്ടടുത്ത 2 ആഴ്ചകൾക്കുള്ളിലാണ് ഏറ്റവും കൂടുതൽ ആത്മഹത്യകൾ നടന്നത്. ആത്മഹത്യ ചെയ്ത വ്യക്തിയുടെ പ്രശസ്തി, വ്യക്തിയുടെ ആകർഷണീയത, വാർത്തകൾക്ക് കൊടുക്കുന്ന പ്രാധാന്യം, ആത്മഹത്യയിലേക്ക് നയിച്ച സാഹചര്യം, ഉപയോഗിച്ച മാർഗ്ഗം എന്നിവ വിശദീകരിക്കുന്നതിനനുസരിച്ച് സമാന പ്രശ്നങ്ങളുള്ള വ്യക്തികൾ സമാനരീതികളുപയോഗിച്ച് ആത്മഹത്യ ചെയ്യുന്നത് വർദ്ധിക്കുന്നതായും ഈ പഠനം പറയുന്നു. പ്രിൻസസ് ഡയാന, അണ്ണാദുരൈ, എം.ജി.ആർ, ജയലളിത എന്നീ പ്രശസ്തരായ വ്യക്തികളുടെ മരണം പത്രങ്ങളിൽ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തതിനു ശേഷം ഏതാനും ദിവസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ നിരവധി പേർ ആത്മഹത്യ ചെയ്തതായി നമുക്കറിയാം.

ഇന്ത്യയിലും പത്രങ്ങൾ ആത്മഹത്യയെ എങ്ങിനെ സ്വാധീനിക്കുന്നു എന്ന വിഷയത്തിൽ പഠനങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. 2014-ൽ ഡോ. പ്രഭാചന്ദ്ര നിംഹാൻസിൽ നടത്തിയ

ഒരു സർവ്വേയിൽ 89 ശതമാനം പത്രങ്ങളും ആത്മഹത്യക്ക് ഉപയോഗിച്ച മാർഗ്ഗങ്ങളെക്കുറിച്ച് വിശദീകരിക്കുന്നതായും 32 ശതമാനം പത്രങ്ങൾ വാർത്തകൾ അമിത പ്രാധാന്യത്തോടെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നതായും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. 2010-ൽ ഓസ്ട്രിയയിൽ 500-ഓളം പത്രങ്ങളിൽ വന്ന ആത്മഹത്യാ വാർത്തകൾ വിശകലനം ചെയ്തപ്പോൾ ആത്മഹത്യയിൽ നിന്നും പിന്തിരിപ്പിക്കാൻ സഹായിക്കുന്ന വിശദാംശങ്ങൾ ഉള്ള വാർത്തകൾ ആത്മഹത്യകൾ കുറയ്ക്കുന്നതായി കണ്ടെത്തി. ഇത്തരം റിപ്പോർട്ടിങ്ങിൽനിന്നാണ് 'പാപാജനോ ഇഫക്ട്' എന്ന പുതിയ പേര് ഉരുത്തിരിഞ്ഞത്. മൊസാർട്ടിന്റെ 'ദി മാജിക് ഫ്ലൂട്ട്' എന്ന ഓപ്പറായിലെ നായകനാണ് പാപാജനോ. തന്റെ കാമുകി നഷ്ടപ്പെടുമോ എന്ന ഭയത്താൽ ആത്മഹത്യക്ക് തുനിയുന്ന നായകനെ മൂന്ന് കുട്ടികൾ ചേർന്ന് തക്ക സമയത്ത് രക്ഷപ്പെടുത്തുന്നതും ആത്മഹത്യയിൽനിന്ന് പിന്തിരിപ്പിക്കുന്നതും ആണ് കഥാതന്തു. പത്രമാധ്യമങ്ങൾ ആത്മഹത്യാവാർത്തകൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതിന് കർശനമായ നിബന്ധനകൾ ഏർപ്പെടുത്തിയതിന് ശേഷം 2004-ൽ വിയനയിലെ സബ്വേകളിൽ നടക്കുന്ന ആത്മഹത്യകളിൽ 20 ശതമാനം കുറഞ്ഞതായി മറ്റൊരു പഠനം പറയുന്നു.

ടിവി വാർത്തകളും ആത്മഹത്യയും

അച്ചടി മാധ്യമത്തേക്കാൾ മനുഷ്യമനസ്സിനെ ഒന്നുകൂടി സ്വാധീനിക്കുന്നതാണ് ദൃശ്യ മാധ്യമങ്ങൾ. കൗമാരപ്രായക്കാരുടെ ഇടയിലെ ആത്മഹത്യാ പ്രവണതയെക്കുറിച്ച് അമേരിക്കയിൽ നടന്ന 13 പഠനങ്ങളിൽ 10-ലും ടിവി വാർത്തകളും ആത്മഹത്യയുമായുള്ള ബന്ധം വ്യക്തമാക്കുന്നു. പ്രണയനൈര്യാശ്യ കൊലപാതകങ്ങളും അതിനെ തുടർന്നുള്ള ആത്മഹത്യകളും ചെറിയൊരു ഇടവേളയിൽതന്നെ സമാന സംഭവങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിച്ചതായി കേരളത്തിലെ സമകാലിക സംഭവങ്ങളിൽനിന്നും നമുക്ക് മനസ്സിലാക്കാം.

ടിവി സീരിയലുകളും ആത്മഹത്യയും

'Casualty' എന്ന ബ്രിട്ടീഷ് ടെലിവിഷൻ സീരിയലിൽ ഒരാൾ പാരാസെറ്റമോൾ ഓവർഡോസ് കഴിച്ച് കരൾ വീക്കമുണ്ടായി മരിക്കുന്ന ഒരു രംഗമുണ്ട്. പ്രസ്തുത സീരിയൽ കണ്ടവരിൽ പാരാസെറ്റമോൾ ഓവർഡോസ് കഴിച്ച് ആത്മഹത്യക്ക് ശ്രമിച്ചവരുടെ എണ്ണം, കാണാത്തവരെ അപേക്ഷിച്ച് തൊട്ടടുത്ത മൂന്നാഴ്ചകളിൽ മൂന്നിരട്ടിയായി കാണപ്പെട്ടു. അതേസമയം മറ്റ് മാർഗ്ഗങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള ആത്മഹത്യകളിൽ ഗണ്യമായ വർദ്ധനവുണ്ടായില്ല എന്നതാണ് മറ്റൊരു പ്രത്യേകത.

2017-ൽ നെറ്റുപ്ലിക്സ് വഴി പ്രക്ഷേപണം ചെയ്ത ഒരു സീരിയലാണ് "13 Reasons Why". ഹന എന്ന പേരുള്ള സുന്ദരിയായ ഒരു പെൺകുട്ടി താൻ ആത്മഹത്യ ചെയ്യാനുള്ള കാരണങ്ങൾ വിശദമായി റിക്കോർഡ് ചെയ്ത് ഒരു പെട്ടിയിലാക്കി ഒരു സുഹൃത്തിന്റെ കാർപോർച്ചിൽ വെച്ച് ആത്മഹത്യ ചെയ്യുന്നു. പ്രസ്തുത സീരിയൽ കണ്ടതിന് ശേഷം അമേരിക്കയിൽ കൗമാരപ്രായക്കാരായ പെൺകുട്ടികളിൽ ആത്മഹത്യ ഗണ്യമായി വർദ്ധിച്ചു.

സിനിമയും ആത്മഹത്യയും

മനുഷ്യമനസ്സിലേക്ക് ചൂഴ്ന്നിറങ്ങുന്ന ഏറ്റവും വലിയ മാധ്യമമാണ് സിനിമ. ആത്മഹത്യയെ ആദർശവൽക്കരിക്കുന്ന നിരവധി ചിത്രങ്ങൾ അന്നും ഇന്നും ഇന്ത്യൻ സിനിമയിൽ വന്നിട്ടുണ്ട്. തുലാഭാരം, ചെമ്മീൻ, ഏക് ദുജേ കേലിയേ, ഉത്സവപിറ്റേന്ന്, അഹം, വർണ്ണപകിട്ട്, ബിഗ്ബോസ് എന്നീ ചിത്രങ്ങളെല്ലാം ആത്മഹത്യയെ ആദർശവൽക്കരിക്കുന്നതാണ്.

ഉത്സവപിറ്റേന്ന് എന്ന ചിത്രത്തിൽ കഥാനായകൻ ഒരു സർക്കസ് കാണിക്കാമെന്ന് പറഞ്ഞ് കുട്ടികളെക്കൊണ്ട് കൈകൊട്ടിപ്പിച്ച് തുങ്ങിമരിക്കുന്ന ദൃശ്യം നിരവധി അനുകരണ ആത്മഹത്യകൾക്ക് കാരണമായിട്ടുണ്ട്. ജീവിത പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ഉത്തമമായ പോംവഴി ആത്മഹത്യയാണെന്ന് നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ഇത്തരം സിനിമകൾ ഒരു പരിധിവരെയെങ്കിലും മലയാളികളുടെ ആത്മഹത്യാ ചിന്തക്ക് ആക്കം കൂട്ടിയിട്ടുണ്ട്.

ആത്മഹത്യയും പുസ്തകങ്ങളും

1774-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട ഗോയ്മെയുടെ ‘The Sorrows of Young Werther’ എന്ന നോവലാണ് ആത്മഹത്യയും പുസ്തകങ്ങളും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പഠനങ്ങൾക്ക് തുടക്കമിട്ടത്. പ്രണയതകർച്ചക്ക് ശേഷം നായകൻ വെടിവെച്ച് മരിക്കുന്നതാണ് നോവലിന്റെ അവസാനഭാഗം. ഈ നോവൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതിന് ശേഷം സമാനാവസ്ഥയിലുള്ള നിരവധി ചെറുപ്പക്കാർ ലോകത്തിന്റെ വിവിധ കോണുകളിൽ പ്രസ്തുത നായകനെപ്പോലെ തന്നെ വസ്ത്രധാരണം ചെയ്ത്, നോവലിന്റെ അതേഭാഗം തുറന്നു വെച്ചുകൊണ്ട് വെടിവെച്ച് ആത്മഹത്യ ചെയ്യുകയുണ്ടായി. നിരവധി അനുകരണ ആത്മഹത്യകൾക്ക് ശേഷം ഈ നോവൽ നിരോധിക്കപ്പെടുകയാണുണ്ടായത്.

മറ്റൊരു ഉദാഹരണം 1991-ൽ ഡെർക് ഹംഫ്രി എഴുതിയ ‘Final Exit’ എന്ന നോവലാണ്. മരണം കാത്തുകിടക്കുന്ന രോഗികൾക്ക് വേദനയില്ലാതെ വേഗത്തിൽ മരിക്കാൻ വേണ്ട രീതികൾ ഈ പുസ്തകത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്. ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തെത്തുടർന്ന് ന്യൂയോർക്ക് നഗരത്തിൽ സമാനരീതികളുപയോഗിച്ചുള്ള ആത്മഹത്യകളിൽ 31 ശതമാനം വർദ്ധനയുണ്ടായതായി പഠനങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. മുമ്പേ ആത്മഹത്യാ ചിന്താഗതിയുള്ളവരെ മാത്രമേ ഇത്തരം നോവലുകൾ സ്വാധീനിക്കുകയുള്ളൂ എന്നതാണ് മറ്റൊരു പ്രത്യേകത.

സംഗീതവും ആത്മഹത്യയും

ഹെവിമെറ്റൽ, റാപ്പ് മുതലായ സംഗീതത്തോടുള്ള ആഭിമുഖ്യം കൗമാരക്കാരിൽ പ്രത്യേകിച്ചും ആൺകുട്ടികളിൽ ആത്മഹത്യാ പ്രവണത വർദ്ധിപ്പിക്കുമെന്ന് പഠനങ്ങൾ പറയുന്നു. മയക്കുമരുന്നുകളുടെ ഉപയോഗം, മാതാപിതാക്കളുമായുള്ള ബന്ധത്തിലെ വിള്ളലുകൾ, ഏകാന്തത, വിഷാദം എന്നിവയും ഈ ബന്ധത്തെ സ്വാധീനിക്കുന്ന ഘടകങ്ങളാണ്. ഇത്തരം സംഗീതത്തിന് ഏറ്റവും കൂടുതൽ സ്വാധീനം ചെലുത്താൻ കഴിയുന്നത് ഏകാകികളും അസ്വസ്തരുമായ കൗമാരക്കാരിലാണ്. 1932-ൽ റെസ്സോസെറസ്സ് രചിച്ച ‘Glory Sunday’ എന്ന ഹംഗേറിയൻ ആത്മഹത്യാ ഗീതമാണ് ലോകത്തിൽ ഏറ്റവും കൂടുതൽ പേരെ ആത്മഹത്യയിലേക്ക് നയിച്ചത്.

ഇന്റർനെറ്റും ആത്മഹത്യയും

ആത്മഹത്യയിൽ ഇന്റർനെറ്റിനുള്ള സ്വാധീനത്തെക്കുറിച്ച് നടത്തിയ പഠനങ്ങൾ ആത്മഹത്യാ വാസനയുള്ളവർ അത്തരം വെബ്സൈറ്റുകൾ സന്ദർശിച്ച് വിവരങ്ങൾ ശേഖരിച്ചിരുന്നതായി കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ആത്മഹത്യാ സാധ്യതയുള്ള കൗമാരപ്രായക്കാരെയാണ് ഇന്റർനെറ്റ് കൂടുതലായും സ്വാധീനിക്കുന്നത്. എങ്ങിനെ ആത്മഹത്യ ചെയ്യുന്നു എന്ന് വിശദീകരിക്കുന്ന സൈറ്റുകളും, ആത്മഹത്യ ചെയ്യാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവരുടെ കൂട്ടായ്മകളുടെ സൈറ്റുകളും നമുക്ക് ഇന്റർനെറ്റിൽ കാണാൻ കഴിയും.

ആത്മഹത്യാ പ്രതിരോധത്തിൽ മാധ്യമപ്രവർത്തകരുടെ പങ്ക്

മാധ്യമങ്ങൾക്ക് ആത്മഹത്യ തടയാൻ എന്തു ചെയ്യാൻ കഴിയും എന്ന വിഷയത്തിൽ വർഷങ്ങൾക്ക് മുമ്പേ തന്നെ ലോകാരോഗ്യ സംഘടന ഒരു മാർഗ്ഗരേഖ പുറത്തിറക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഈ മാർഗ്ഗരേഖ കേന്ദ്രീകരിച്ചുകൊണ്ട് 'പ്രസ് കൗൺസിൽ ഓഫ് ഇന്ത്യ' 2019 സെപ്തംബർ 13-ാം തീയതി ഇന്ത്യയിലെ മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്ക് വേണ്ട ഒരു മാർഗ്ഗരേഖ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ഇത് പ്രകാരം അച്ചടി-ദൃശ്യ-ശ്രാവ്യ മാധ്യമങ്ങളിൽ ആത്മഹത്യാ വാർത്തകൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുമ്പോൾ താഴെ പറയുന്ന മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിക്കാൻ ശ്രമിച്ചാൽ വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന ആത്മഹത്യകൾ ഒരു പരിധിവരെ തടയിടാൻ മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്കും സാധിക്കും.

1. ആത്മഹത്യാ വാർത്ത അമിത പ്രാധാന്യത്തോടെ, ചിത്രം സഹിതം, ആകർഷകമായ തലക്കെട്ടോടെ, ഒന്നാം പേജിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാതിരിക്കുക.
2. കഴിയുന്നതും ആത്മഹത്യ എന്ന വാക്ക് ഒഴിവാക്കി അസ്വാഭാവിക മരണം എന്നാക്കി മാറ്റി ചരമകോളത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുക.
3. ഇത്തരം വാർത്തകൾക്ക് കൂടെ ആത്മഹത്യാ ചിന്തയുള്ളവർക്ക് ബന്ധപ്പെടാവുന്ന ഹൽപ്പ് ലൈൻ നമ്പർകൂടി കൊടുക്കുക.
4. ആത്മഹത്യയെ ലളിതവൽക്കരിക്കാതിരിക്കുക, ശരിയായ കാരണം അറിഞ്ഞതിന് ശേഷം മാത്രം പ്രസിദ്ധീകരിക്കുക. ലളിതവൽക്കരണം മൂലം കൊലപാതകം പോലും ആത്മഹത്യയായി ചിത്രീകരിക്കപ്പെട്ടേക്കാം.
5. പ്രശസ്തരുടെ ആത്മഹത്യ, രാഷ്ട്രീയ നേതാക്കളുടെ ആത്മഹത്യ എന്നിവ വികാര വിശേഷണങ്ങൾ നൽകി പ്രസിദ്ധീകരിക്കാതിരിക്കുക. ഇവരുടെ ആരാധകർ (ഫാൻസുകൾ) പ്രസ്തുത വ്യക്തിയുടെ ജീവിതവുമായി താദാത്മ്യം പ്രാപിച്ച് ആത്മഹത്യ ചെയ്തേക്കാം. ഒരുപക്ഷേ കൂട്ടുകൊലപാതകങ്ങൾക്കും, സാമൂഹിക ലഹളക്കുംവരെ ഇതു വഴിവെച്ചേക്കാം.
6. ആത്മഹത്യയെ മഹത്വൽക്കരിക്കുന്ന കഥകൾക്കും സീരിയലുകൾക്കും സിനിമകൾക്കും സർക്കാറിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നും നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുക.
7. ആത്മഹത്യാ ചിന്തയുള്ളവരെ എങ്ങനെ കണ്ടുപിടിക്കാം, എങ്ങനെ പിന്തിരിപ്പിക്കാം എന്നീ മാർഗ്ഗങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള കലാസൃഷ്ടികൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
8. ആത്മഹത്യ ഒന്നിനും പരിഹാരമല്ല എന്ന് ചിന്തിക്കുന്ന വ്യക്തികളുമായുള്ള അഭിമുഖങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുക/ചിത്രീകരിക്കുക.
9. ആത്മഹത്യാ പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ സജീവമായി പങ്കെടുത്തുകൊണ്ട് മാധ്യമപ്രവർത്തകർക്കും ആത്മഹത്യ തടയാൻ കഴിയും എന്ന് തെളിയിക്കുക.
10. സമൂഹ നന്മക്കായി സർക്കാർ ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ള വിവിധ സേവനപരിപാടികളെക്കുറിച്ച് ജനങ്ങളെ ബോധവൽക്കരിക്കുക.

ആരോഗ്യ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തകരും മാധ്യമപ്രവർത്തകരും ഒത്തുചേർന്നുള്ള കൂട്ടായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മാനസികവും ശാരീരികവുമായ രോഗങ്ങളെക്കുറിച്ച് ശാസ്ത്രീയമായ ലേഖനങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാനും ജനങ്ങളെ കൂടുതൽ ബോധവൽക്കരിക്കാനും

സഹായിക്കും. മാധ്യമങ്ങൾ ആത്മഹത്യയിൽ ചെലുത്തുന്ന സ്വാധീനത്തെക്കുറിച്ച് നമ്മുടെ നാട്ടിലും പഠനങ്ങൾ നടക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. മാനസികരോഗ വിദഗ്ധർ, മനുഷാസ്ത്രജ്ഞർ, മാധ്യമപ്രവർത്തകർ എന്നിവരുടെ സംയോജിതമായ പ്രവർത്തനത്തിലൂടെ ഇത്തരമൊരു സംരംഭത്തിന് തുടക്കമിടാവുന്നതാണ്.

////